

SUSȚINEREA OMULUI ANTREPRENOR LA ÎNTREPRINDERILE MICRO, MICI ȘI MIJLOCII

GROSU Mihail, dr. conf. univ.

Summary

The highest number of entrepreneurs in the world, according to global statistics, are concentrated in micro, small and medium businesses enterprises (from 80-90 % of the total number of enterprises in the US to 99 % in the EU). Their role are considerable in created the most of work places, as well as the establishment of GDP. Republic of Moldova is interested in the World's experience of state in supporting of small and medium business for extending the Strategy development and help of small and medium enterprises sector for 2012-2020 years.

Formarea și dezvoltarea omului antreprenor, din punct de vedere istoric, a „mers pas la pas” cu dezvoltarea forțelor de producție ale societății. În concepția dreptului roman, noțiunea de antreprenor a fost redată ca o activitate comercială, iar antreprenor era considerat arendașul și persoana care gestiona o construcție proprie. În Evul Mediu, noțiunea de antreprenor se răspândește la persoanele care organizau spectacole, parade, dar și persoane responsabile de anumite șantiere sau obiecte industriale, dar fără a-și asuma unele riscuri. Cu dezvoltarea capitalismului, în persoana antreprenorului era văzut cel care stabilea un contract cu statul și își asuma, la rândul său, totalitatea responsabilităților financiare.

Economistul francez Richard Cantillon propune noțiunea prin care „antreprenor este persoana ce activează în condiții de risc”. De la Richard Cantillon până în zilele noastre antreprenoriatul este asociat cu asumarea riscului. Jean Baptist Say afirma că antreprenorul este persoana care găsește și extrage resursele economice dintr-o activitate cu productivitate joasă și le plasează în activitatea care va asigura productivitate ridicată și randament în creștere [6, p. 4].

Economistul Joseph Schumpeter (1934) și-a adus contribuția semnificativă în teoriile antreprenoriatului punând accentul pe inovare și combinarea resurselor, scriind că antreprenorul trebuie să fie suficient de puternic pentru a înota împotriva curentului societății în care trăiește. Ceea ce îl deosebește pe Schumpeter de colegii lui este ideea conform căreia nu este necesar ca întreprinzătorul să posede și avere, punând accentul pe inovație. În opinia lui J. Schumpeter, inovația este forma prioritară a activității de antreprenorat [12, p. 27].

Savantul american P. Drucker susținea că antreprenorul mereu caută schimbarea, îi răspunde și o exploatează ca pe o oportunitate, activitatea lui fiind nici știință, nici artă, ci practică. El face o diferență între antreprenor și funcțiile managementului, menționând că „micile afaceri reprezintă catalizatorul principal al creșterii economice” [7, p. 27].

Savanții români lămuresc antreprenorul ca persoană care inițiază și derulează un set de activități caracterizate de risc și inovare cu scopul de a obține satisfacții materiale și personale [11, p. 5].

În Republica Moldova antreprenoriatul este lămurit ca „ activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri” [1, p. 2].

Din totalul întreprinderilor existente în lume, cea mai mare parte o reprezintă` afacerile mici-mijlocii. Criteriile ce stau la baza clasificării întreprinderilor în micro, mici și mijlocii, în Republica Moldova sunt:

- pentru **microîntreprinderi**: numărul de salariați 1-9 persoane; suma veniturilor din vânzări, de cel mult 3 mil. lei, valoarea totală anuală de bilanț a activelor nu depășește 3 mil. lei;
- pentru **întreprinderi mici**: numărul de salariați 10-49 persoane, suma veniturilor din vânzări, de la 3 la 25 mil. lei, valoarea totală anuală de bilanț a activelor, de la 3 la 25 mil. lei;
- pentru **întreprinderi mijlocii**: numărul de angajați 50-249 persoane, suma veniturilor din vânzări, de la 25 la 50 mil. lei, valoarea totală anuală de bilanț a activelor, de la 25 la 50 mil. lei [2].

Statistica publicată de Banca Mondială în 2003 arată că: în UE `microîntreprinderile și întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM-urile) reprezentau segmentul cel mai important economic și social. Ele reprezentau 99% din cele 19,3 milioane de întreprinderi înregistrate în UE și asigurau 65 de milioane de locuri de muncă, care reprezenta 2/3 din totalul locurilor de muncă existente. Numărul mediu de angajați în astfel de întreprinderi era de 4 angajați, incluzând patronul; în America Latină, microîntreprinderile și ÎMM-urile reprezintă 80-90% din totalul Întreprinderilor înregistrate; în Japonia – 81% din angajări se fac în aceste întreprinderi, iar numărul mediu de angajați este de 9 angajați, inclusiv patronul. În 2007 statisticile UE arătau că din cele 20,9 milioane de întreprinderi existente, doar 43.800 (0,2%) îl reprezentau întreprinderile mari cu peste 250 angajați. Se poate vedea că peste tot în lume micii antreprenori dețin aproape în majoritatea întreprinderilor, înregistrate, asigură majoritatea locurilor de muncă și contribuie, în majoritate, la constituirea produsului intern brut (PIB) [9, p. 23].

Dezvoltarea sectorului ÎMM-urile în RM are un impact semnificativ asupra indicatorilor economiei naționale. Potrivit datelor BNS, în a. 2013, majoritatea absolută a întreprinderilor (50,9 mii, adică 97,4%) aparține sectorului ÎMM, care în mare măsură determină proporțiile mediului de afaceri privat. Contribuția cea mai semnificativă a ÎMM-urile autohtone o au la crearea locurilor de muncă: în acest sector sunt angajați 56,9% din numărul total de salariați. În cadrul ÎMM-urilor sunt fabricate bunuri și servicii, comercializarea cărora aduce venit întreprinderilor. ÎMM-urile au obținut 33,4% din total venituri din vânzări ale economiei naționale; ponderea ÎMM-urilor în PIB constituie 28,7%. ÎMM-urile contribuie la elaborarea și implementarea inovațiilor în afaceri, ponderea inovațiilor, asimilate de ÎMM-urile autohtone a constituit 5,6%. [4, p. 19].

Pentru etapa actuală de dezvoltare a sectorului antreprenorial din Moldova, experiența mondială de susținere de către stat a afacerilor mici prezintă un interes deosebit. Astfel, în SUA există un mecanism de stimulare financiar-creditară a întreprinderilor mici, ce include subvenții, facilități fiscale și amortizare accelerată a capitalului fix. Din 1978 au fost aprobate cote reduse ale impozitelor pe proprietate pentru întreprinderile mici cu un venit anual care nu depășește 100 mii dolari. În 1981, din beneficiul impozabil a fost exclusă partea destinată pentru cercetările științifice (65%). Din 1986 au fost diferențiate cotele de impozitare a beneficiului. Pentru un beneficiu de până la 50 mii dolari, cota de impozitare constituie până la 15%, de la 50 la 75 mii – 25%, peste 75 mii dolari – 34%. Pentru întreprinderile mici, cotele erau reduse și constituiau între 15 și 28%. O metodă destul de eficientă de stimulare a micilor afaceri este sistemul contractelor de stat. Întreprinderile mici aveau acces facil la contractele de stat cu valoare de până la 10 mii dolari, iar din 1980 – până la 25 mii dolari.

Franța oferă firmelor mici împrumuturi de stat pentru investițiile capitale, precum și împrumuturi pe termen lung. Pe parcursul primilor 3 ani de funcționare a întreprinderilor mici,

iar în unele cazuri, și în următorii doi ani, sunt prevăzute facilități impozitare. Pe parcursul a 5 ani nu se impozitează mijloacele care pot fi pierdute. Japonia este cunoscută prin numărul impunător de facilități fiscale pe care le oferă întreprinderile mici, cele mai importante fiind: cota redusă a impozitului pe profit și a impozitului permanent pentru particulari; amortizarea accelerată, care constituie 14% din costul inițial al utilajului; sistemul de leasing al utilajului, permițând o dotare tehnico-materială mai bună a firmelor mici.

În Anglia funcționează programe inovaționale, sisteme de asigurare a împrumuturilor pe care le contractează firmele mici, orientate spre asigurarea creditelor bancare și garantarea rambursării a 70% din împrumuturile pe termen mediu (2-7 ani).

În Germania funcționează un sistem de asigurări ale creditelor, garantând băncilor comerciale, pentru o perioadă de 15-23 de ani, rambursarea a 80% din împrumuturi. Sistemul fiscal prevede multe facilități pentru afacerile mici. Societățile cu răspundere limitată sunt scutite de impozitul corporativ. Impozitul comercial pe producția realizată este redus, la fel ca și cel asupra venitului firmelor care suportă pierderi. Amortizarea accelerată constituie 10% din prețul de comercializare [5, p. 23-24].

În 2006 **Republica Moldova** a aprobat Legea privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, care prevede direcțiile susținerii de stat a IMM-urilor, subiectele și obiectele susținerii, fondurile specializate, strategiile de stat etc. Susținerea de către stat a întreprinderilor mici și mijlocii se efectuează diferențiat, în funcție de genul de activitate, de perioada de funcționare și de numărul agenților economici, cu utilizarea diferitor forme și metode de susținere și surse de finanțare. Susținerea dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii se efectuează de către autoritățile publice, conform strategiilor și programelor de stat aprobate de Guvern și de către organizații nestatale. Subiecte ale susținerii de stat a dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii sunt ministerele, alte autorități ale administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, alte organe autorizate. Subiecte ale susținerii nestatale a dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii sunt persoanele fizice și juridice, inclusiv străine. Obiecte ale susținerii de stat a dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii sunt întreprinderile micro, mici și mijlocii [2].

În Republica Moldova a fost creată Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), care are statut de organizație necomercială pe lângă Ministerul Economiei și are drept scop implementarea politicii de stat privind susținerea dezvoltării întreprinderilor micro, mici și mijlocii, în conformitate cu strategiile de susținere a dezvoltării acestui sector și cu alte strategii și programe ale Guvernului. Strategiile de stat de susținere a dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii sunt aprobate prin hotărâre de Guvern și stabilesc:

a) scopurile și obiectivele politicii de stat în domeniul susținerii întreprinderilor micro, mici și mijlocii; b) grupurile-țintă de întreprinderi micro, mici și mijlocii vizate de direcțiile strategice de activitate ale politicii de stat; c) sarcinile și acțiunile concrete de realizare a strategiilor, inclusiv costurile acestora; d) sursele de finanțare; e) instituțiile publice responsabile de implementarea strategiilor; f) indicatorii de monitorizare a procesului de implementare și impactului generat; g) procesul de monitorizare; h) termenele de implementare; i) alte prevederi necesare implementării strategiilor [2].

Elaborarea și coordonarea procesului de implementare a strategiilor sunt puse în sarcina Ministerului Economiei. Finanțarea procesului de realizare a strategiilor se va efectua prin includerea în legea bugetară anuală a resurselor financiare necesare, precum și prin crearea unor fonduri speciale conform legislației în vigoare.

În scopul creării unui mediu de afaceri favorabil dezvoltării sectorului IMM, autoritățile centrale ale Republicii Moldova au elaborat Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020 și Planul de acțiuni de realizare a acesteia pentru anii 2012-2014. Aplicarea în practică a prezentei strategii de dezvoltare poate contribui la: creșterea numărului mediu de IMM-uri la 1000 locuitori, până la 25 de IMM-uri până în 2020; creșterea numărului de angajați în cadrul IMM-urilor până la 65% până în 2020; atingerea unei ponderi de 38% a IMM-urilor în PIB până în 2020; asigurarea unei concurențe eficiente prin consolidarea competitivității și facilitarea creșterii și inovării IMM-urilor sustenabile [10, p. 2].

Bibliografie

1. Legea nr. 845-XII DIN 03.01.1992 „Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi”.
2. Legea privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii nr. 206-XVI din 7 iulie 2006.
3. Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020 și Planul de acțiuni de realizare a acesteia pentru anii 2012-2014.
4. Aculai, Elena, Managementul dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova în contextul tendințelor europene contemporane, Autoreferat. CHIȘINĂU, 2015, p. 19.
5. Cotelnic, Ala, Susținerea de către stat a IMM-urilor, în: Antreprenoriat: Inițierea afacerii, Chișinău, 2010, p. 23-24.
6. Mârza, Bogdan, Stoică, Eduard Răzvan, Todericiu, Ramona, Bazele antreprenoriatului, Universitatea „Lucian Blaga”, SIBIU, 2012, p. 4.
7. Drucker, P.F., Innovation and Entrepreneurship, Harper Paperbacks, New York, 2006, p. 27.
8. Marshall, A., Principles of Economics, Macmillan and Co, 1920, London, p. 358.
9. INVESTEȘTE ÎN OAMENI!, Manual în domeniul antreprenoriatului, Vanemonde, București, 2011, p. 23
10. NOTĂ INFORMATIVĂ la proiectul Legii cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, Viceministru al Economiei Dumitru GODOROJA, p. 2.
11. Cordoș, Roxana Carmen, Bacali, L., și alții, Antreprenoriat, Ed. Todesco, Cluj-Napoca, 2008, p. 5.
12. Schumpeter, J.A., Theory of Economic Development, Oxford University Press, New York, 1961, p. 27.